

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านซึ่งได้จากการรายงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดศรีสะเกษ

สมมติฐานของการวิจัย

บทบาทของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในการส่งเสริมการอ่านมีความสัมพันธ์กับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตัวอย่างประชากร

ตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปีการศึกษา 2531 ซึ่งเลือกมาโดยการสุ่มแบบหลายชั้นคอน และผู้ปกครองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้จากการสุ่มตัวอย่างไว้แล้ว จำนวนกลุ่มละ 224 คน รวมตัวอย่างประชากรทั้งสิ้น 448 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่

1. แบบสัมภาษณ์ผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เพื่อสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวและการส่งเสริมการอ่านให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในฐานะเป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม เป็นผู้ดูแลและติดตามและเป็นผู้อบรมและฝึกฝนลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบประเมินค่า 3 อันคัม (ปรากฏในภาคผนวก)
2. แบบสำรวจนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ด้านการใช้เวลาว่าง

วิธีการได้นั่งลือมาอ่าน ลักษณะการอ่าน รสนิยมการอ่าน เจคติต่อการอ่านและการใช้บริการของห้องสมุด ลักษณะของแบบสำรวจเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 3 อันดับ (ปรากฏในภาคผนวก)

แบบสัมภาษณ์และแบบสำรวจได้ตรวจแก้ไข โดยผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ นำไปทดลองใช้กับผู้ปกครองและนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ไม่ใช่ตัวอย่างประชากร เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมก่อนนำไปใช้กับตัวอย่างประชากร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้สำรวจนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่เป็นตัวอย่างประชากรของการวิจัยด้วยตนเอง
2. การสัมภาษณ์ผู้ปกครอง ผู้วิจัยฝากจดหมายติดคือ นิตหมายวัน เวลา และสถานที่เพื่อขอสัมภาษณ์ผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรไปกับนักเรียน และมอบแบบสัมภาษณ์ส่วนหนึ่งให้ผู้ช่วยผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ อีกส่วนหนึ่งผู้วิจัยไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครอง เกี่ยวกับสถานภาพของผู้ปกครองนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มาหาค่าร้อยละ
2. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองและข้อมูลจากการสำรวจนิสัยในการอ่านของนักเรียนแต่ละฐานะ และแต่ละด้านตามลำดับมาหาค่าเฉลี่ยว ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
3. ผู้วิจัยหาความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

สรุปผลการวิจัย

1. สถานภาพของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองของนักเรียนส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา 121 คน

คิดเป็นร้อยละ 54.02 และส่วนน้อยมีการศึกษาระดับอุดมศึกษา จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 22.32 ประกอบอาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด จำนวน 94 คน คิดเป็นร้อยละ 41.96 รองลงมา คืออาชีพรับราชการ จำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 32.59 และน้อยที่สุด คืออาชีพค้าขาย จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 9.38 ผู้ปกครองที่ให้สัมภาษณ์มีความสัมพันธ์กับเด็ก คือ เป็นแม่ จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 44.64 เป็นพ่อ จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 44.20 เป็นญาติ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 6.25 และน้อยที่สุดเป็นที่จำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 4.91

2. การส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครองนักเรียน

โดยสรุปแล้วผู้ปกครองนักเรียนมีบทบาทในการส่งเสริมการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อพิจารณารายละเอียดบทบาทการส่งเสริมการอ่านในแต่ละฐานะพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในฐานะ เป็นแบบอย่างที่ดีผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง ในเรื่องการยืมหนังสือจากที่ต่าง ๆ การซื้อหนังสือ นิตยสาร วารสารหรือหนังสือพิมพ์ การหาหนังสือที่ตรงกับ ความสนใจมาอ่าน การอ่านหนังสือจนจบเล่มหากยังไม่จบพยายามหาเวลาอ่านต่อจนจบ เล่ม การแนะนำหนังสือที่เคยอ่านให้แก่คนอื่น ๆ การเก็บรักษาซ่อมแซมหนังสือให้อยู่ในสภาพดี การนำหนังสือไปอ่านในระหว่างเดินทาง และการพูดคุยกับเพื่อน ๆ หรือบุคคลในครอบครัวถึง เรื่องราวในหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์

บทบาทของผู้ปกครองในฐานะ เป็นผู้จัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม ผู้ปกครองปฏิบัติ ในระดับปานกลางในเรื่องการกำหนดเวลา และสถานที่ให้เด็กได้อ่านหนังสือ การจัดหาหนังสือ ที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็กให้แก่เด็ก การเลือกรายการโทรทัศน์ ภาพยนตร์ให้ เหมาะกับเด็ก การให้เงินแก่เด็กเพื่อไปซื้อหนังสือตามความสนใจของเขา การให้รางวัล เบี้ย หนังสือ การพาเด็กไปร้านขายหนังสือและให้คำแนะนำในการเลือกซื้อหนังสือ การให้เด็กช่วยเก็บ จัดหนังสือตลอดจนการซ่อมแซมหนังสือให้อยู่ในสภาพดีและการพาเด็กไปเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ ส่วนบทบาทที่ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย คือ เรื่องการจัดหาเทปนิทานมาเปิดให้เด็กฟัง และ การพาเด็กเข้าไปใช้บริการของห้องสมุดหรือแหล่งหนังสืออื่น ๆ

บทบาทของผู้ปกครองในฐานะ เป็นผู้ดูแลและติดตาม ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ในระดับ ปานกลางในเรื่องการร้องเพลง เล่านิทานให้เด็กฟังเมื่อเด็กยังเล็ก การสนับสนุนให้เด็กวาดภาพ จากหนังสือที่เขาอ่านหรือจากจินตนาการ การจัดหาอาหารเครื่องดื่มให้เด็ก การเล่นเกมและ

ทนายปัญหาต่าง ๆ จากหนังสือร่วมกันกับเด็ก การสนับสนุนให้เด็กสนิทสนมกับบุคคลในครอบครัว
อื่นที่ชอบอ่านหนังสือ และการไปพบครูเพื่อแก้ไขและปรับปรุงการเรียน ส่วนเรื่องที่คุณปกครอง
ปฏิบัติในระดับน้อย คือเรื่องการบันทึกเสียง การอ่านหนังสือของเด็ก และนำมาเปิดให้เขาฟัง

บทบาทของคุณปกครองในฐานะ เป็นผู้อบรมและฝึกฝน ผู้ปกครองปฏิบัติอยู่ใน
ระดับปานกลางในเรื่องการแนะนำให้เด็กอ่านข่าวหรือเรื่องราวที่น่าสนใจในหนังสือ การพูดคุย
และแสดงกิริยาที่ยกย่องชมเชย เมื่อเห็นเด็กอ่านหนังสือ การพูดคุยกับเด็กถึงประโยชน์ของการอ่าน
หนังสือและปัญหาในการอ่าน การสอนให้รู้จักวิธีค้นคว้าหาความรู้จากหนังสือ การแนะนำให้เด็ก
พยายามตอบปัญหาด้วยตนเองจากหนังสือและการตักเตือนให้เด็กทำงานให้เสร็จไม่คั่งค้าง

3. นิสัยในการอ่านของนักเรียน

โดยสรุปแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมเกี่ยวกับนิสัยในการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง
ซึ่งเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านการใช้เวลาว่าง นักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่อง การอ่านหนังสือ
มากกว่าฟังวิทยุหรือโทรทัศน์ การนำหนังสือไปอ่านเมื่อเดินทางไปยังที่ต่าง ๆ การอ่านหนังสือ
ขณะรอคอยหรืออยู่ว่าง ๆ และการอ่านหนังสือในวันหยุดอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านวิธีการได้หนังสือมาอ่าน นักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่องการซื้อหนังสือ
การเก็บเงินเพื่อเอาไว้ซื้อหนังสือ การยืมหนังสือจากห้องสมุด การเก็บรักษาและซ่อมแซมหนังสือ
ให้อยู่ในสภาพดี การอ่านหนังสือที่ตรงกับความสนใจ การเข้าไปพลิกดูหนังสือเมื่อมีโอกาสเข้าไป
ยังร้านขายหนังสืออยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในเรื่องการเรียกร้องเอาของขวัญหรือรางวัล
จากผู้ปกครอง เป็นหนังสือและการเช่าหนังสือ วารสารหรือการ์ตูนจากร้านไปอ่าน นักเรียนมี
พฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย

ด้านลักษณะการอ่าน นักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่อง การอ่านหนังสือได้ครั้งละนาน ๆ
โดยไม่รู้ลึกลับ เมื่อ การอ่านหนังสือจนจบเล่มจึงจะพัก หากยังไม่จบจะพยายามหาเวลาอ่านต่อจนจบ
เมื่ออ่านพบคำ ข้อความที่ไม่เข้าใจความหมายจะหาคำตอบจากหนังสือพจนานุกรม เมื่อมีปัญหา
เกี่ยวกับการอ่านจะปรึกษาหารือกับครูหรือผู้ปกครองและการเล่าเรื่องจากหนังสือให้เพื่อนหรือ
คนอื่น ๆ ฟังอยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการมีรสนิยมในการอ่าน นักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่องการติดตามอ่านหนังสือ
ที่แต่งโดยนักเขียนที่ชอบ การอ่านหนังสือที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นหนังสือดี และการใช้เวลาพักผ่อน

ห้อยใจด้วยการอ่านหนังสือการ์ตูน เรื่องตลกขบขัน เรื่องสั้น นวนิยาย กวีนิพนธ์ สารคดี หนังสือพิมพ์อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านเจตคติต่อการอ่าน นักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่อง เชื่อว่าการอ่านหนังสือ ทำให้คนฉลาดและรอบรู้และ เชื่อว่าคนที่อ่านหนังสือมากจะพบความสำเร็จในการ เรียนได้ดีกว่าคนที่ ไม่อ่านหนังสืออยู่ในระดับมาก ส่วนเรื่องการพูดคุยถึงรายการข่าวจากโทรทัศน์ วิทยุ การพูดคุย กับเพื่อน ๆ ถึงเรื่องราวในหนังสือที่เขาอ่านและการแนะนำหนังสือที่เคยอ่านให้ เพื่อนอ่านนั้น อยู่ในระดับปานกลาง

ด้านการใช้ห้องสมุด นักเรียนมีพฤติกรรมในเรื่องการค้นคว้าอ่านหนังสือใน ห้องสมุด การขอให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดแนะนำและช่วยค้นหาหนังสือให้อ่านและการติดตามหนังสือ ที่เข้ามาใหม่ในห้องสมุดอยู่ในระดับปานกลาง

4. การทดสอบความสัมพันธ์

โดยสรุปแล้วบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านมีความสัมพันธ์ใน ทางบวกกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อภิปรายผล

1. บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่าน

ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่เคยพาเด็กเข้าไปใช้บริการของห้องสมุดประชาชน ที่อ่าน หนังสือประจำหมู่บ้านหรือที่อื่น ๆ เลย ทั้งที่ในห้องสมุดประชาชนเปิดบริการในวันหยุด และมี บริการสำหรับเด็กด้วย คือการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน เช่น จัดชั่วโมงเล่านิทาน เล่าเรื่อง จากหนังสือ ทำให้เด็กมีความรู้ ความรักในการอ่านเป็นนักอ่าน นักฟัง และนักจินตนาการ (บุญเรือง | แสงทอง 2529 : 17) หากผู้ปกครองจะได้พาเด็กเข้าไปใช้บริการของห้องสมุด ประชาชนก็อาจจะทำให้เด็กมีความคุ้นเคยกับหนังสือและห้องสมุดมากขึ้น แต่สภาพปัจจุบันของ ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทยได้เน้นการศึกษานอกระบบโรงเรียนเป็นส่วนใหญ่ ทำให้การจัด กิจกรรมการอ่านสำหรับเด็กน้อยลงและบางแห่งไม่ได้จัดกิจกรรมสำหรับเด็กเลย จากการ สัมภาษณ์ผู้ปกครองให้ความเห็นว่า ถึงแม้จะมองเห็นความสำคัญของห้องสมุดประชาชน แต่ผู้ปกครอง ก็ไม่มีเวลาพอ เพราะต้องออกไปประกอบอาชีพอีกทั้งไม่ทราบว่าห้องสมุดประชาชนมีกิจกรรมและ บริการอะไรบ้างสำหรับเด็ก ส่วนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านนั้นก็ยังมีเพียงหนังสือพิมพ์รายวันเท่านั้น

ไม่มีหนังสือสำหรับเด็กซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ดร.โกวิท วรพิพัฒน์ (อ้างใน เจริญผล สุวรรณโชติ 2528 : 3) ที่พบว่า หนังสือในที่อ่านหนังสือประจำบ้านมีเพียงหนังสือพิมพ์และหนังสือที่ให้ความรู้กับประชาชนไม่มีหนังสือสำหรับเด็ก จากสาเหตุดังกล่าวการสนับสนุนและส่งเสริมของผู้ปกครองจึงเป็นไปในทางชักชวนให้เด็กยืมหนังสือจากห้องสมุดโรงเรียนมาอ่าน บทบาทที่ผู้ปกครองจึงมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนการพาเด็กไปที่ร้านขายหนังสือและให้คำแนะนำในการเลือกซื้อหนังสือผู้ปกครองปฏิบัติร้อยละ 57.14 ซึ่งเกินกว่าครึ่งเพียงเล็กน้อยเท่านั้น จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองเห็นว่า เรื่องเหล่านี้มีความสำคัญ แต่การพาเด็กไปร้านขายหนังสือไม่สะดวกเกรงว่าจะรบกวนอีกทั้งผู้ปกครองตั้งบ้านเรือนอยู่ต่างอำเภอไกลจากตัวเมือง ร้านขายหนังสือในจังหวัดมีไม่มากและผู้ปกครองไม่มีความชำนาญในการให้คำแนะนำหรือเลือกซื้อหนังสือผู้ปกครองจึงมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง เรื่องการพาเด็กไปในสถานที่ต่าง ๆ นั้นถึงแม้จะเป็นการส่งเสริมโดยทางอ้อมก็ตามแต่ก็ช่วยให้เด็กในวัยนี้ได้เรียนรู้ประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ ที่จะทำให้เด็กเกิดความรู้ความคิดกว้างไกล ออกไปโดยพบกับสถานที่ที่เป็นจริงของสิ่งต่าง ๆ (ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน์ 2525 : 98) จากการศึกษาครั้งนี้พบว่าผู้ปกครองพาเด็กไปเที่ยวยังสถานที่ต่าง ๆ เช่น สวนสมเด็จพระศรีนครินทร์ สวนสัตว์อยู่ในระดับปานกลาง ถึงแม้สถานที่เหล่านี้อยู่ในจังหวัดศรีสะเกษและเป็นสถานที่ที่กำลังอยู่ในความสนใจของผู้ปกครองและเด็ก แต่การไปเที่ยวชมต้องใช้เวลาหลายชั่วโมงหรือทั้งวัน เป็นอุปสรรคต่อการประกอบอาชีพผู้ปกครองจึงพาเด็กไปเที่ยวเป็นบางครั้ง

บทบาทของผู้ปกครองในการเล่านิทานให้เด็กฟัง ปรากฏว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่เล่านิทานให้เด็กฟัง เพราะนิทานเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยปลูกฝังให้เด็กมีนิสัยในการอ่าน (สุติมา สัจจามันท์ 2528 : 47) นิทานให้ความสนุกสนานเพลิดเพลินจากจินตนาการและเรื่องเรื่องราวที่ได้ฟัง ทำให้เด็กได้รู้จักโลกในแง่มุมต่าง ๆ มองโลกในแง่ดีเกิดทัศนคติที่ดีต่อโลกและชีวิตสามารถตัดสินใจ และตอบสนองต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ได้ถูกต้อง (ศรีกาญจน์ โกสมภ 2520 : 37 - 39) นอกจากนั้นนิทานยังฝึกทักษะทางภาษา คือการฟัง พูด อ่านและเขียน สามารถสร้างความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดสนิทสนมระหว่างผู้ปกครองและตัวเด็ก (ศ. ศุภมิตร 2522 : 28 - 32) ในปัจจุบันถึงแม้ว่าความใกล้ชิดระหว่างพ่อ แม่ ลูก จะมีน้อยลง เพราะพ่อ แม่ มีภาระกิจต่าง ๆ มากมาย จนหลายครอบครัวต้องผลัดภาระให้กับโทรทัศน์หรือวิดีโอ ซึ่งสะดวกและง่ายกว่าการเล่านิทานด้วยตนเอง (ฉรินันท์ ดนวิษ 2528 : 82) แต่จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองซึ่งส่วนใหญ่มีอาชีพ เกษตรกรรมจึงยังพอที่จะมีเวลาพูดคุยและอยู่ใกล้ชิดกับเด็ก

อีกทั้งมีฐานะยากจน การเล่านิทานหรือประสมการณ์ต่าง ๆ ให้เด็กฟังด้วยตนเอง จึง เป็นวิธีที่สะดวกและประหยัด มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ได้ปฏิบัติ แต่ก็เห็นความสำคัญของการเล่านิทาน ที่ไม่ได้ปฏิบัตินั้นเป็นเพราะมีความลำบากใจในการ เลื่อนนิทานหรือจดจำนิทานที่จะเล่า เพราะการ เล่านิทานนั้นจะต้องมีประสมการณ์ในการ เล่ามาก่อนจึงจะทำให้การ เล่านิทานมีความสนุกสนาน ผู้ปกครองคิดว่าตนเองนั้นเล่านิทานไม่เก่ง เกรงว่าจะทำให้ เด็ก เบื่อ ไม่สนใจจึงไม่ได้ปฏิบัติ ในปัจจุบันถึงแม้ว่าจะได้มีการนำ เทปนิทานออกมาจำหน่ายตามท้องตลาดทั่วไป ผู้ปกครองสามารถนำมา เปิดทดแทนการ เล่านิทานของคนได้ ถึงแม้จะทดแทนไม่ได้ทั้งหมด แต่ก็ ได้ฟัง เรื่องราวอย่างสนุกสนานเช่นกัน แต่อาจ เป็นเพราะผู้ปกครองมีฐานะยากจนไม่มีเครื่องเล่นเทป และ เทปนิทานมีราคาแพง ผู้ปกครองบางคนไม่ทราบว่ามีเทปนิทานจำหน่าย ส่วนใหญ่จึงไม่เห็นความสำคัญของ เทปนิทานและไม่นิยมซื้อมาเปิดให้ เด็กฟัง ซึ่งรวมทั้งการบันทึกเสียง การอ่านหนังสือของ เด็กและนำมาเปิดให้ เขาฟัง เพราะ เห็นว่าการบันทึกเสียงการอ่านของเด็ก เป็นการสิ้นเปลืองผู้ปกครองส่วนใหญ่จึงไม่ได้ปฏิบัติ

ในเรื่องของการจัดหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยและความสนใจของเด็ก เช่น การจัดซื้อวารสาร เด็กหรือหนังสือ สำหรับ เด็ก เพื่อจัดสภาพแวดล้อมภายในบ้านให้มีบรรยากาศในการอ่าน ผู้ปกครองมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่ง เมื่อพิจารณาจากผู้ปฏิบัติคิด เป็นร้อยละ 58.95 เกินกว่าครึ่ง เพียง เล็กน้อยเท่านั้น นับว่าไม่อยู่ในเกณฑ์ที่พอใจ ถึงแม้ว่าผู้ปกครองจะไม่ได้ซื้อหรือเป็นสมาชิก วารสารสำหรับ เด็กแต่จากการสัมภาษณ์ ผู้ปกครองให้ความ เห็นว่า เรื่องดังกล่าวมีความสำคัญแต่ที่ไม่ได้ปฏิบัตินั้นเป็นเพราะไม่ทราบว่า เด็กชอบหนังสือประเภทใด และไม่ทราบว่าหนังสือประเภทใด เหมาะสมกับ เด็ก การจัดหาหนังสือให้กับ เด็กก็ เป็นแต่เพียงการให้เงินแก่เด็กสำหรับไปซื้อหนังสือ เองตามความสนใจของตัวเด็ก ซึ่ง เมื่อพิจารณาถึงสภาพของผู้ปกครองของเด็กแล้วจะพบว่า ส่วนใหญ่ผู้ปกครองจะประกอบอาชีพเกษตรกรรมและจบการศึกษา ระดับประถมศึกษา การจัดซื้อหนังสือสำหรับเด็กส่วนใหญ่จึง เป็นหนังสือ เรียน ผลการวิจัยนี้ สอดคล้องกับการวิจัยของ คิริวัลย์ อุดมพรวิรัตน์ (2525 : 52) ซึ่งพบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่ คิดว่าหน้าที่ที่ผู้ปกครองต้องทำ คือการจัดหาอุปกรณ์การเรียนเท่านั้น ส่วนการ เป็นสมาชิกหรือจัดซื้อวารสารสำหรับเด็กที่มีภาคพิเศษสำหรับเด็กนั้น ปัจจุบันยังไม่แพร่หลายเท่าใดนัก โดยเฉพาะต่างจังหวัดหาซื้อได้ยาก เพราะมีจำหน่ายน้อยจึงไม่เป็นที่นิยม หนังสือหรือวารสารที่ผู้ปกครองซื้อหรือเป็นสมาชิก เช่น สตรีสาร กุลสตรี มวย บางกอก เหล่านี้ ผู้ปกครองไม่ได้จำเพาะว่า

จะต้อง เป็นหนังสือที่ได้รับรางวัลจากการประกวดหรือที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นหนังสือดี การอ่านหนังสือเหล่านี้ก็เพื่อความบันเทิงของผู้ปกครองมากกว่าจะคิดถึงเนื้อหา สำหรับเด็กในภาคพิเศษของหนังสือเหล่านั้น และผู้ปกครองที่เป็นมารดาอาจมีการติดตามอ่านเรื่องราวในวารสารต่าง ๆ ไม่เหมือนกัน เมื่อนวนิยายที่คนสนใจอ่านจบลงก็อาจดซื้อหรือเปลี่ยนเป็นวารสารฉบับใหม่ โดยที่ภาคพิเศษสำหรับเด็กนั้นเป็นผลพลอยได้ที่ตามมาอีกส่วนหนึ่ง ฉะนั้นเมื่อประสบกับปัญหาต่าง ๆ การ เป็นแบบอย่างที่ดีในการแก้ปัญหาโดยใช้หนังสือจึงมีบทบาทอยู่ในระดับปานกลาง

ในปัจจุบันจะ เห็นได้ว่าผู้ปกครองได้ให้การสนับสนุนและให้ความสนใจในด้านการเรียนของ เด็กมากยิ่งขึ้นโดยที่ผู้ปกครองมีความ เข้าใจว่า การให้หนังสือเป็นของขวัญในโอกาสต่าง ๆ เช่น สอบได้คะแนนดีหรือวันคล้ายวันเกิดนั้นจะทำให้ เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านและการเรียนรู้ควบคู่กันไป เป็นการปลูกฝังตั้งแต่ เริ่ม เรียน และผู้ปกครองมีค่านิยมที่ต้องการให้ เด็กเรียนหนังสือให้ เก่ง เพราะคิดว่าการอ่านหนังสือมีส่วนทำให้ เด็กเรียนหนังสือ เก่ง แต่จากการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองให้หนังสือเป็นรางวัลหรือของขวัญเนื่องในโอกาสสำคัญ ๆ อยู่ในระดับน้อย จากการสัมภาษณ์เป็นเพราะว่าในโอกาสสำคัญ ๆ นั้น ผู้ปกครองมักจะจัดหาหรือซื้อของ เล่นและ เกมให้เด็กมากกว่าหนังสือ เป็นการจัดหาตามความต้องการของ เด็กเอง ในลักษณะนี้ถึงแม้ผู้ปกครองจะมองเห็นความสำคัญของการให้หนังสือ เป็นรางวัลและผู้ปกครองบางคนอาจคิดไม่ถึงแต่ก็แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองนิยมให้ของขวัญแก่ เด็ก เป็นของ เล่นเพราะ โดยธรรมชาติของ เด็กชอบ เล่นมากกว่า ดังนั้นผู้ปกครองจึงมองข้ามความสำคัญที่จะใช้โอกาสต่าง ๆ เพื่อปลูกฝังการเห็นความสำคัญของหนังสือให้แก่เด็ก

การอ่านหนังสือให้ เด็กฟัง เป็นวิธีที่ดีที่สุดในวิธีหนึ่งที่จะปลูกฝังและพัฒนารสนิยมที่ดีในทางวรรณกรรม สร้างความพอใจให้กับ เด็ก และผู้ฟัง ในขณะที่เดียวกันก็สร้างความสุข ใจให้ผู้ใหญ่ (สุติมา สัจจามันท์ 2529 : 36) จากผลการศึกษาครั้งนี้นอกจากผู้ปกครองจะอ่านหนังสือให้ เด็กฟังแล้ว เมื่อเด็กอ่านหนังสือได้เองผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้ เด็กอ่านหนังสือให้ฟังบ้าง และให้ เด็ก เล่า เรื่องจากหนังสือที่เขาอ่าน เป็นการให้ความสนใจและ เอาใจใส่ต่อการอ่านของ เด็ก ผู้ปกครองจะแสดงกิริยาเยอเยอชมเชย เมื่อ เห็น เด็กอ่านหนังสือซึ่ง สอดคล้องกับการที่ผู้ปกครอง เป็นแบบอย่างที่ดีในการอ่านหนังสือให้ เด็ก เห็น ถึงแม้จะ เป็นหนังสือพิมพ์หรือวารสาร ซึ่ง เป็นการอ่านเพื่อติดตามข่าวคราวความ เคลื่อนไหวของ เหตุการณ์ปัจจุบันและอ่านเพื่อพักผ่อน

หย่อนใจมากกว่าที่จะอ่านเพื่อแสวงหาความรู้อย่างจริงจังและสม่ำเสมอ เป็นวิธีที่ส่งเสริมการอ่านทางอ้อมอีกวิธีหนึ่ง มีเพียงส่วนน้อยเท่านั้นที่ไม่ได้ปฏิบัติแต่ก็เห็นว่าบทบาทเหล่านี้มีความสำคัญอย่างมากในการส่งเสริมการอ่าน แต่เนื่องจากไม่มีเวลาที่จะอ่านหรือคอยฟังเด็กอ่านหนังสือ ผู้ปกครองจึงเพียงแต่คอยเตือนให้เด็กอ่านหนังสือเมื่อถึงเวลาและอธิบายให้เด็กทราบถึงประโยชน์ของการอ่านหนังสือเท่านั้น

นอกจากนี้แล้ว จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองพบว่า ส่วนใหญ่แล้วผู้ปกครองจะมีเจตคติที่ดีต่อการส่งเสริมการอ่านซึ่งสอดคล้องกับการมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านของนักเรียน เด็กมีความเชื่อว่าการอ่านหนังสือทำให้เป็นคนฉลาดและรอบรู้และคนที่อ่านหนังสือมากจะพบความสำเร็จในการเรียนอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกันจากผลการวิจัยของ อนงค์ หงสา (2529 : 112) ที่วิจัยถึงความสัมพันธ์ระหว่างเจตคติเกี่ยวกับหลักสูตรและการส่งเสริมการเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรมีความต้องการจะส่งเสริมการเรียนให้แก่เด็กนักเรียนมากแต่มีอุปสรรคด้านเศรษฐกิจและจากการสัมภาษณ์เรื่อง "พ่อแม่และเด็กไทย" (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2522 : 14) ได้พบว่า พ่อแม่จะส่งเสริมการเรียนของลูกได้เต็มที่หรือไม่ ขึ้นอยู่กับเศรษฐกิจของพ่อแม่ เป็นส่วนสำคัญ ดังนั้นพ่อแม่ที่มีเจตคติที่ดีต่อการอ่านต่อหลักสูตรแต่อาจมีอุปสรรคปัญหาในด้านฐานะทางเศรษฐกิจจึงมิได้ส่งเสริมการเรียนได้อย่างเต็มที่

2. นิสัยในการอ่านของนักเรียน

นิสัยในการอ่านของนักเรียน จากผลการวิจัยครั้งนี้พบว่า การใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง หนังสือที่อ่านส่วนมากได้มาโดยการยืมมาจากห้องสมุดโรงเรียน ครู เพื่อน ส่วนการได้หนังสือมาอ่านโดยการเช่านั้นมีน้อย เป็นเพราะหนังสือสำหรับเด็กมีไม่แพร่หลายมากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในต่างอำเภอที่ห่างจากตัวเมืองแทบจะไม่มีร้านขายหรือเช่าหนังสือสำหรับเด็ก จะมีก็เพียงแต่หนังสือทั่วไป เช่น หนังสือพิมพ์ หนังสือเรียนเท่านั้น หนังสือที่ให้เช่าส่วนใหญ่ก็จะ เป็นประเภทนวนิยายซึ่ง เมื่อพิจารณาจากสภาพครอบครัวของนักเรียนแล้ว ส่วนมากจะมีปัญหาด้านเศรษฐกิจ การไม่มีประสพการณ์และไม่มีหนังสือจึงทำให้พฤติกรรมของนักเรียนในเรื่องนี้อยู่ในระดับน้อย ส่วนพฤติกรรมเกี่ยวกับการเรียกร้องเอาของขวัญหรือรางวัลจากผู้ปกครอง เป็นหนังสือ นักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อยนั้นสอดคล้องกับบทบาท

ของผู้ปกครองในการจัดหาหนังสือเป็นรางวัลหรือของขวัญแก่เด็กเนื่องในโอกาสต่าง ๆ แสดงให้เห็นว่า เด็กนิยมจะได้ของเล่นเป็นรางวัลหรือของขวัญมากกว่าหนังสือและผู้ปกครองต่างก็จัดหาให้ตรงกับความต้องการของเด็ก

ในเรื่องการซ่อมแซมรักษาหนังสือนั้นนักเรียนมีพฤติกรรมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับบทบาทของผู้ปกครองในการให้เด็กซ่อมแซมและเก็บรักษาหนังสือผู้ปกครองให้ความสำคัญในเรื่องนี้แสดงถึงการมีค่านิยมด้านความประหยัด (พงษ์เทพ มนัสตรง 2526 : 82) การให้เด็กทำเป็นประจำบ่อย ๆ เขาก็จะติดเป็นนิสัยและการได้มีโอกาสจับต้องหนังสืออยู่บ่อย ๆ นำไปสู่การอ่านหนังสือได้

รสนิยมการอ่านหนังสือนักเรียนส่วนมากจะนิยมอ่านหนังสือการ์ตูน ซึ่งเด็กในวัยนี้ หนังสือการ์ตูนเป็นที่ชื่นชอบมาก เนาเวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ (2529 : 10) กล่าวว่า การที่เด็กอ่านหนังสือการ์ตูนนั้นเป็นเรื่องดีเพราะ เป็นการปลูกฝังให้เด็กรักการอ่านก่อนแล้วจึงจะมาเลือกให้เด็กอ่านเป็นทีหลัง และการที่เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการอ่านอยู่ในระดับมาก เป็นหนทางหนึ่งนำไปสู่การเป็นนักอ่านที่ดีได้ด้วย (เดือนใจ ดันงามตรง 2530 : 2/1)

โดยสรุปแล้ว พฤติกรรมการอ่านของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง และจากงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ เฉลาเลิศ (2528 : 69) ที่สำรวจเกี่ยวกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่หนึ่ง พบว่า นักเรียนมีนิสัยการอ่านอยู่ในระดับปานกลาง แสดงถึงการยังไม่มีนิสัยในการอ่านเท่าที่ควร และจากการสัมภาษณ์นานาชาติ เรื่อง การเรียนรู้หนังสือและการพัฒนาเชิง เทคโนโลยี (มดิชน 30 สิงหาคม 2530) พบว่า คนไทยยังไม่มีนิสัยในการอ่านเท่าที่ควร ฉะนั้นการที่นักเรียนมีพฤติกรรมการอ่านอยู่ในระดับปานกลางแสดงถึงการยังไม่มีนิสัยในการอ่านอยู่นั่นเอง

3. ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

จากการวิจัยพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการอ่านมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับนิสัยในการอ่านของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีขนาดความสัมพันธ์ 0.20404 ซึ่งผลการวิจัยตรงกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าผู้ปกครองมีบทบาทในการอ่านน้อย นักเรียนก็จะมิพฤติกรรมที่แสดงถึงนิสัยในการอ่านน้อยตามไปด้วย มีเพียงส่วนหนึ่งเท่านั้นที่ไม่เป็น

ไปตามนี้ ทั้งนี้เพราะนิสัยในการอ่านของเด็ก เป็นผลมาจากบทบาทในการส่งเสริมการอ่านของผู้ปกครอง เด็กที่มาจากครอบครัวที่สนับสนุนและส่งเสริมการอ่านจะเป็นเด็กที่มีความสนใจการอ่านและเป็นผู้ที่มีนิสัยในการอ่าน ผลจากการศึกษาในลักษณะนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ สัททยา ชินสมบูรณ์ (2527 : 76 - 180) ที่พบว่า ครอบครัวมีอิทธิพลและบทบาทต่อการอ่านหรือการสร้างนิสัยรักการอ่านแก่เด็กเช่นเดียวกันนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน อรพินทร์ ชูชม และ สุภาพร ลอยด์ (2529 : 68 - 171) ได้พบว่า ถ้าผู้ปกครองได้ส่งเสริมให้เด็กใช้สิ่งตีพิมพ์เมื่ออายุยังน้อยในปริมาณเท่าใด เมื่อเติบโตขึ้นเด็กจะอ่านสิ่งตีพิมพ์มากขึ้น การส่งเสริมการใช้สิ่งตีพิมพ์ในอดีตของผู้ปกครอง เกี่ยวข้องกับนิสัยในการอ่านของเด็ก ครอบครัวสามารถส่งเสริมการอ่านของเด็กได้ทั้งทางตรงและทางอ้อมทำให้เด็กมีนิสัยในการอ่านที่ดีได้ และเคนยอน (Kenyon 1979 : 1177-A-1178-A) ได้พบว่า ระดับผลสัมฤทธิ์ในการอ่านสูงและปานกลางมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กับสภาพสิ่งแวดล้อมภายในบ้านที่เต็มไปด้วยการสนับสนุนการอ่าน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ นิวแมน (Neuman 1986 : 338-339) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้เวลาว่างในการอ่านของเด็กและพบว่า บทบาทของผู้ปกครองในการสนับสนุนการอ่านนั้นมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับพฤติกรรมในการใช้เวลาว่างในการอ่านหนังสือของเด็ก

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองควรตระหนักว่า การปลูกฝังนิสัยในการอ่านให้แก่เด็กนั้นเป็นหน้าที่สำคัญอย่างหนึ่ง จึงควรพยายามทุกวิถีทางที่จะให้เด็กรักการอ่าน มีนิสัยในการอ่านหนังสือ ไม่ว่าจะเป็นการเป็นแบบอย่างที่ดี การจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสม การดูแลและติดตามและการอบรมและฝึกฝนในการอ่านหนังสือ จากผลการวิจัยผู้ปกครองส่วนใหญ่จะมีปัญหาทางด้านเศรษฐกิจและไม่มีประสิทธิภาพในทางเลือกซื้อหนังสือให้เหมาะกับเด็ก การแก้ปัญหาเหล่านี้ ผู้ปกครองควรสนับสนุนให้เด็กยืมหนังสือจากโรงเรียนมาอ่าน เพราะหนังสือในห้องสมุดของโรงเรียนจะเป็นหนังสือที่ได้รับการคัดเลือกจากผู้มีประสบการณ์ทางด้านนี้โดยเฉพาะ นอกจากนี้ ผู้ปกครองควรร่วมมือกับทางโรงเรียนเพื่อช่วยกันส่งเสริมการอ่านของเด็ก การปลูกฝังนิสัยในการอ่านให้เกิดขึ้นเสียตั้งแต่ยังเป็นเด็กเท่ากับเป็นการให้การศึกษาแก่เด็กตลอดชีวิต

2. ข้อเสนอแนะต่อห้องสมุดประชาชนและที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้าน

ห้องสมุดประชาชนควรจัดให้มีหนังสือสำหรับเด็กมากขึ้น พร้อมกับจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านอย่างสม่ำเสมอ มีการประชาสัมพันธ์ให้ทั่วถึง เมื่อมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่วนที่อ่านหนังสือประจำหมู่บ้านควรมีการกระจายหนังสือเด็กไปสู่หมู่บ้านต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมการอ่านให้เด็กในชนบท

3. ข้อเสนอแนะสำหรับ โรงเรียน

ผู้บริหารโรงเรียน เจ้าหน้าที่ห้องสมุดรวมทั้งคณาจารย์ควรสนับสนุนส่งเสริมกิจกรรมส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็ก เมื่อถึงเวลาเทศกาลวันสำคัญ ๆ ที่ทางห้องสมุดโรงเรียนได้ร่วมกันจัดนิทรรศการ เช่น มีกิจกรรมจำหน่ายหนังสือราคาถูก แนะนำหนังสือ ควรเชิญผู้ปกครองของเด็กเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมด้วยครูและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดในการช่วยกันส่งเสริมนิสัยในการอ่านให้แก่เด็ก พร้อมกับผู้ปกครองสามารถที่จะส่งเสริมการอ่านให้แก่เด็กของตนต่อไปได้

ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยต่อไป

ควรมีการศึกษารูปแบบและวิธีส่งเสริมการอ่านที่สามารถนำมาใช้ในการปลูกฝังและพัฒนาการอ่านให้แก่เด็กนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย